

Hammarö kommuns biblioteksplan 2021

Plan

Dnr: 2021/190

Kommunfullmäktige, 2021-12-13 §136

Dokumenttitel: Hammarö kommuns biblioteksplan 2021

Typ av styrdokument: Plan

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Datum och beslutsparagraf: 2021-12-13, §136

Diarienummer: 2021/190

Gäller för: Bildningsnämnden

Giltighetstid: Fr o m 2021-12-13 och tills vidare

Senast reviderad: 2016-12-12, §96

Ersätter:

Dokumentansvar: Bildningsförvaltningens kulturenhet

Innehåll

Syfte med Hammarö kommuns biblioteksplan	4
Bibliotekslag.....	4
Underlag	4
Det välkomnande biblioteket.....	5
Bibliotek Värmland – "Tillsammans når vi längre"	5
Bibliotekslag.....	5
Personal	5
Hammarö biblioteks olika roller	7
Bibliotekets betydelse för lärande	7
Bibliotekets betydelse för mångfald, integration och demokrati.....	8
Bibliotekets betydelse för kulturella upplevelser, möten och inspiration	8
Bibliotekets betydelse för barn och unga	8
Påverkansfaktorer	9
Skolbibliotek i Hammarö kommun.....	10
Skolinspektionen	10
Hammarö kommuns skolbibliotek.....	10

Syfte med Hammarö kommuns biblioteksplan

Biblioteksplanen ska synliggöra folkbibliotekets olika roller, dess relevans för kommuninvånarna och visa på den potential som biblioteket har för att uppfylla medborgarnas behov, önskemål och krav.

Biblioteksplanen ska fungera som ett politiskt styrande dokument för biblioteksfrågor inom Hammarö kommun. Biblioteksplanen är ett redskap för att strukturera och i samverkan ta tillvara de biblioteksresurser som finns, skapa beredskap för framtida krav, stimulera till utveckling, samt bidra till demokratisk grund och förståelse. Biblioteksplanen ska revideras vid varje ny mandatperiod.

Bibliotekslag

Enligt bibliotekslagen § 17 skall kommuner och regioner ha planer för biblioteksverksamhet. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt (bibliotekslagen § 2).

Underlag

Planen är framtagen i samarbete mellan kulturchef och personal vid Hammarö bibliotek. Planen utgår bland annat från tidigare antagen kommunal biblioteksplan, kommunens kulturplan, statlig reglering samt Region Värmlands biblioteksplan.

Det välkomnande biblioteket

Hammarö bibliotek ska vara det *Välkomnande biblioteket* där alla känner sig välkomna och har möjlighet att delta.

Bibliotek Värmland – ”Tillsammans når vi längre”

Genom att Hammarö bibliotek är en del av Bibliotek Värmland - en sammanslutning där Värmlands 16 kommuner samt universitets- och sjukhusbiblioteket når vi längre och till fler. Samarbetet innebär bland annat ett gemensamt biblioteksdatasystem, gemensam webb samt gemensamma upphandlingar. För alla medborgare med värmländskt lånekort innebär det t.ex att man kan låna och lämna på valfritt bibliotek i Värmland och söka efter media med en tillgänglighet som inte är möjlig för ett enskilt bibliotek.

Tack vare samarbetet inom Bibliotek Värmland är tillgången till e-böcker och e-ljudböcker utökad - och genom det nås fler och nya användargrupper.

Bibliotekslag

Enligt bibliotekslagen ska allmänheten vid folkbiblioteken avgiftsfritt få tillgång till litteratur oavsett publiceringsform. Litteratur innefattar alla genrer och tekniska format, både skön- och facklitterära böcker i fysisk- eller digitalt format (som till exempel en e-bok) samt andra former i vilka det skrivna ordet förmedlas, som tidningar och tidskrifter.

Personal

Bibliotekslagens krav på folkbiblioteken anses inte kunna uppfyllas utan personal med relevant utbildning.

Snabba fakta Hammarö bibliotek

- Hammarö bibliotek utgör en del av Kulturenheten inom Bildningsförvaltningen.
- Biblioteket är hyresgäst i Skoghalls Folkets hus.
- Den totala ytan (inklusive kontor, förråd, öppna bibliotekytor) uppgår till cirka 1000 kvadratmeter.
- Statistik för år 2020 visar på 68 125 utlån av all typ av media samt ett innehav av 41 341 tryckta titlar.
- Bestånd av e-böcker och e-ljudböcker inom Bibliotek Värmland uppgick till 19 672.
- År 2020 gjordes 81592 fysiska besök på Hammarö bibliotek och 34 835 virtuella besök på Bibliotek Värmlands startsida.
- Årsarbetande personal utgörs av 4,25 bibliotekarier och 1 biblioteksassistent.
- På Hammarö bibliotek finns servicen MerÖppet. Det möjliggör tillgång till biblioteket utöver ordinarie, bemannade öppettider. Ingen personal finns på plats för service eller information, utan låntagaren sköter sina ärenden själv som att låna och återlämna i automaterna, hämta reserverade medier, läsa tidningar och böcker samt studera och ha fri tillgång till trådlöst nätverk. Tillgången till MerÖppet är personlig.

Hammarö biblioteks olika roller

Enligt bibliotekslagen § 2 ska biblioteken främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

För att konkretisera biblioteksväsendets uppgifter och roller (att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning) redovisas här Hammarö biblioteks olika roller.

Bibliotekets betydelse för lärande

- Biblioteket ska erbjuda fri tillgång till litteratur, information och kunskap utifrån användarens/besökarens behov och förutsättningar oavsett ålder, eventuella funktionsnedsättningar eller språk.
- Biblioteket ska erbjuda anpassade medier och teknik vid behov för att kunna ta del av litteratur och information.
- Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet (bibliotekslagen § 7). Detta innebär även vägledning i informationssökning och biblioteksanvändning.
- Biblioteket ska ha ett nära samarbete med den sociala omsorgen och verka för god tillgänglighet för olika grupper som exempelvis äldre, olika former av gruppboenden och i övrigt personer med särskilda behov. Biblioteket ska exempelvis erbjuda "Boken kommer". En service där låntagaren får litteratur hemlevererad.
- Hammarö bibliotek ska ha ett stort urval av olika typer av media att erbjuda besökarna som böcker, dagstidningar, tidskrifter, ljudböcker, filmer och CD-skivor.
- Ett flertal datorer ska finnas tillgängliga där det bland annat ges möjlighet till släktforskning, ordbehandling, internet- och informationssökning.
- Separata tysta studierum ska finnas att tillgå.

Bibliotekets betydelse för mångfald, integration och demokrati

- Biblioteket ska erbjuda en fri och opartisk förutsättning för informationsinhämtning, präglas av öppenhet för olika perspektiv och stå fri från censur eller andra hindrande faktorer - en grund för demokrati. Biblioteket kan genom det gemensamma medieutbudet inom Bibliotek Värmland erbjuda nya medborgare information från hela världen.

Bibliotekets betydelse för kulturella upplevelser, möten och inspiration

- Bibliotekets fysiska rum, liksom de virtuella rummen via webben, ska vara funktionella, attraktiva och lättillgängliga för alla användare.
- Biblioteket ska erbjuda programverksamhet, såväl digitalt som fysiskt, i form av till exempel författarbesök, föreläsningar, bokcirklar, program för barn samt i övrigt en varierande verksamhet med t ex konstutställningar i Konsthallen.
- Föreningar och externa föreläsare ska välkomnas att presentera sina verksamheter på biblioteket.

Bibliotekets betydelse för barn och unga

- Biblioteket ska regelbundet ta emot besökande skolklasser i alla åldrar. Vid dessa besök är personalen behjälplig med att hitta önskad och lämplig litteratur. Bokpresentationer skall enligt lärares önskemål erjudas.
- Bibliotekets första inbjudan till barn och föräldrar att besöka biblioteket ska göras bland annat i samarbete med Barnavårdscentralen då "Barnens första bok" ges som gåva. "Barnens andra bok" ska ges till samtliga sexåringar då de tillsammans med sina förskolegrupper besöker biblioteket och bl. a får sitt första egna lånekort.
- Biblioteket ska dessutom erbjuda barn och unga verksamhet som till exempel lovaktiviteter, information om nya böcker, författarbesök, teaterföreställningar.
- Genom Skolbiblioteket har folkbibliotekets roll för skolan också förtydligats (se separat skrivning, sida 7,8).

Påverkansfaktorer

En rad olika faktorer påverkar biblioteken, till exempel teknikutvecklingen. E-tjänster och nya digitala medietyper utvecklas ständigt vilket ställer stora krav på kontinuerlig anpassning, såväl personellt, ekonomiskt som tekniskt.

Mångfald i befolkningsstrukturen, som exempelvis nyanlända, innebär ett utökat behov och krav på medieutbud och informationsteknik. Kommunens stora befolkningsökning ställer också krav på utbud och omfattning.

I takt med att ett flertal av samhällets olika aktörer som myndigheter och banker minskar sin direktservice till kunder och besökare ökar behovet och förväntningarna på vad personal på folkbiblioteket ska bistå med. Det kan vara hjälp med kopiering, utskrifter, biljetter, fraktsedlar; hjälp med kontoutdrag från banker, hjälp med kontakt med myndigheter som Migrationsverket och Skatteverket.

De olika faktorer som påverkar bibliotekets roller ställer ökade krav på personalens kompetens och påvisar behovet av kontinuerlig kompetensutveckling.

Skolbibliotek i Hammarö kommun

Skolbiblioteken, som bedrivs med kommunen som huvudman, ska ingå i den övergripande biblioteksplanen, även om själva verksamheten i första hand är ett ansvar för skolan. Skolbiblioteken bemannas för närvarande av totalt 75 procent ordinarie bibliotekarie. Under 2020 och 2021 förstärks skolbiblioteksverksamheten tillfälligt med ytterligare en skolbibliotekarie på 100% genom ett sökt och beviljat statligt bidrag.

I regeringsförklaringen, september 2015, uttalade regeringen att enligt såväl internationell som svensk forskning, har bemannade skolbibliotek positiva effekter på ungas läsvanor och läsfärdighet.

Skolinspektionen

Enligt Skolinspektionen skall följande krav vara uppfyllda för att elever skall anses ha tillgång till ett skolbibliotek:

- Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler, eller på rimligt avstånd från skolan, som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del i elevernas undervisning för att bidra till att nå målen för utbildningen.
- Skolbiblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
- Skolbiblioteket är anpassat efter elevernas behov för att främja språkutveckling och läsning.
- Skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens samt utgör ett stöd i elevens lärande och utveckling.

Hammarö kommuns skolbibliotek

I Hammarö kommun ska skolbiblioteket:

- Fungera som en pedagogisk resurs till elever och pedagoger och omfatta skolans samtliga ämnesområden.
- Stimulera och främja elevers läslust, läs- och skrivförmåga, läsförståelse och språkutveckling.
- Användas för att stärka elevernas informationskompetens att utveckla ett källkritiskt förhållningssätt och att kunna värdera information.
- Bidra till ökad läroplanens måluppfyllelse.

- Samtliga skolor ska vara bemannade med skolbibliotekarier i en omfattning som möjliggör god pedagogisk verksamhet i ett nära samarbete mellan skollära, pedagoger och bibliotekarie.
- Ett aktuellt och varierat utbud av medier ska finnas tillgängligt på varje skola.
- Skolbiblioteket ska ha huvudsakligt ansvar för registrering av barn med särskilda behov som låntagare av egen nedladdning av talböcker i tjänsten Legimus hos Myndigheten för tillgängliga medier - MTM.
- Skolbibliotekarien ska ansvara för att informera om relevanta databaser till pedagoger.